

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

ליומא דהילולא זק' רבי דוד האגר מזצלטוב, בן רבי מנחם מנדל מקוסוב כ"א מנ"א התר"ח

וְהָסִיר יְדֻנָּה (דרגא תביר) מִמֶּךָ כָּל חֲלִי (דברים ז', טו)

במסכת בבא מציעא (קז עב) מבאר רב שהחולי זו עין הרע, ורב מצא שתשעים ותשעה מכל מאה נפטרים, נפטרו מפני עין הרע.

אפשר שהכוונה שנפטרו מחמת עין הרע של עצמם, שהובילה לקנאה ולחולי.

כך כותב¹ **רבי יעקב יוסף מפולנאה** ה"תולדות" "ובזה יובן, ומה בין תלמידי אברהם אבינו ובין תלמידי בלעם הרשע, תלמידי אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה וכו"², ר"ל מלבד שיש הפרש בעולם הבא, אלא אפילו **בעולם הזה** יש יתרון לתלמידי אברהם אבינו שיש להם עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה להסתפק במועט ולא נפש רחבה, אז אוכלין ושבועין בעולם הזה בנחת במעוט שיש להם, יותר מתלמידי בלעם לפי שיש להם עין גבוה ונפש רחבה ורוח גבוה, ואז גם שיש להם עושר הרבה אין העושר מניח לישן, וגם עין רעה שלהם שלא שבע בכל מה שיש לו ומקנא לאחרים ועינו רעה בשל אחרים, וכל ימיו מכאובות ואינו אוכל לשובע בהשקט ונחת, כי הרשעים כים נגרש השקט לא יוכל (ישעיה נז, כ), וכל מה שרואה לאחרים סובר שראוי לו, כמ"ש בחוה"ל שער ב' פרק א' מזה יעו"ש. וכמ"ש במשנה (אבות ב, י"א) עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאין את האדם מן העולם, ופירש היעבץ מהעולם הזה ומעולם הבא, יעו"ש. וכן כתב האלשי"ך (משלי כב, ה) כי נוח לקנות עולם הבא וקשה לקנות גיהנם, כי זה בנחת קונה עולם הבא וגן עדן, וזה לקנות גיהנם על ידי עצבון ושברון לב, יעו"ש."

ונרמז בטעמים: **וְהָסִיר יְדֻנָּה** (דרגא תביר) מִמֶּךָ כָּל חֲלִי, צורת הטעם תביר רומזת לעין. שמות הטעמים רומזים על שבירת הגאווה. אם אדם יכיר שהטוב שיש לו אינו מחמת צדקתו אלא כחסד ה', תהיה עינו טובה גם בטוב של זולתו, ולא יקנא.

שלום המאירי

וְהָסִיר יְדֻנָּה מִמֶּךָ (טפחא) כָּל חֲלִי (דברים ז', טו)

רבי משה פרץ מבאר³: אמרו במסכת מציעא⁴ והסיר ה' ממך כל חלי וגו' אמר רב זו העין, רב לטעמיה דרב סליק לבי קברי עבד מה דעבד אמר תשעים ותשעה בעין הרע ואחד בדרך ארץ עכ"ל. ונראה לרמז דתיבת 'כל חלי' עם הכולל עולה צ"ט, ותיבת 'ממך' עולה מאה, וזהו אומרו 'ממך כל חלי' זו עין הרע, שהורגת צ"ט ממאה מתים.

רבי ישראל אהרן קלצקין, מעדני הפרשה, מוסיף שהענין נרמז גם בטעם **מִמֶּךָ** (טפחא), 'טפחא' בגימטריא צ"ט עם הכולל.

¹ **בן פורת יוסף** על שמות וכן צפנת פענח מהד' חדשה, תשע"א, עמ' מ"ו.

² **משנה אבות** ה, יט: כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע. תלמידיו של אברהם אבינו, אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא, שנאמר (משלי ח), להנחיל אהבי יש, ואצרתיהם אמצא. אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת, שנאמר (תהלים נה), ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בה:

³ **משה בחירו עמד בפרץ**, רבי משה בן רחמים פרץ, ת"א, אחרי תש"כ, פרשת עקב, עמ' 73.

⁴ **בבא מציעא** קז עב.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וְהִסִּיר יְדֻד מִמֶּךָ כָּל חֲלִי וְכָל-מִדּוֹי מִצָּרִים הָרָעִים (תלישא קטנה קדמא ואזלא) אֲשֶׁר יִדְעָתָּ (מנח רביעי) (דברים ז, טו)

על פי הפשט⁵ וכללי פיסוק הטעמים, המלים "וְכָל מִדּוֹי מִצָּרִים" מחוברות יותר מאשר "מִצָּרִים הָרָעִים", והמלה "הָרָעִים" כוונתה לתאר את "מִדּוֹי מִצָּרִים" ולא את העם המצרי⁶.

עם זאת, התלישא מאפשרת לרמז שמצרים הם הרעים.

וכך מובא⁷ בשם אדמו"ר מהר"ש השני מבאבוב שתיבות מִצָּרִים הָרָעִים קדמא ואזלא, רמז למובא בשם הגר"א על הפסוק (שמות א, יד) וַיִּמָּרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם (קדמא ואזלא), שקושי השעבוד גרם שהקדימו והלכו ממצרים לפני שמלאו ארבע מאות שנה, כך כאן בגלל מִצָּרִים הָרָעִים הקדימו והלכו⁸.

נראה להוסיף: וְכָל-מִדּוֹי מִצָּרִים הָרָעִים (תלישא קטנה קדמא ואזלא) אֲשֶׁר יִדְעָתָּ (מנח רביעי), מפני קושי השעבוד נתלשו ממצרים והקדימו ללכת ולא היו מונחים במצרים ארבע מאות שנה.

שלום המאירי

וְכָל-מִדּוֹי מִצָּרִים הָרָעִים (תלישא קטנה קדמא ואזלא)

הרמב"ם מבאר (הלכות תשובה ו, ה)⁹ שכל מצרי יכול היה לבחור האם לענות את ישראל או לא. ע"כ.

אפשר שנרמז בטעמים: וְכָל-מִדּוֹי מִצָּרִים הָרָעִים (תלישא קטנה קדמא ואזלא), המדוים באו על המצרים הרעים¹⁰, שיכלו לתלוש את עצמם מהכלל, ובכל זאת הקדימו והלכו לענות את ישראל.

שלום המאירי

⁵ ראה רמב"ן שצ"ן לפסוק בתוכחה (דברים כח, ט) "אֶת כָּל מִדּוֹה מִצָּרִים".

⁶ דוגמאות רבות לכך שתלישא קטנה מתחברת יותר לקדמא. ראה לדוגמא: בראשית יג, א: וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרָיִם. במדבר טו, יד: וְכִי-יָגוּר אֶתְכֶם גֵּר.

⁷ שערי ציון באבוב, גליון יג. הובא בכהלכות הפסח, רבי מיכאל אריה ראנד, אשדוד תשעא, עמ' שמו, הערה ה'. הובא גם בתורת שלום דברים, רבי שלום הכהן ווייס, רב דק"ק אוהל, ברוקלין תשנא, עמ' ריג, ומוסיף שם [לאחר עיבוד]: 'לא ישימים', גמטריא של "ישימים" - "ת", ו"לא ישימים" שלא היו ת' שנה רק רד"ו.

⁸ ראה עוד זבד טוב על התורה, רבי זאב פאפרש מבראד (תרנ"ה), ברוקלין תשעד, עמ' תו: "מתחלה 'והסיר' משמע שכבר הושמו רק שסיר, ואחר כך 'לא ישימים' וקשה אם לא ישימים כלל אין צריך להסיר. ושמעתי לישב שיש שני מיני עונשים האחד בדרך תוכחה מתוך אהבה כמו שכתוב (משלי ג, י) כי את אשר יאהב ה' יוכיח, לצרף את סיגיו למען הביאו אל השלימות ובזה לא טוב אם לא ישים כלל כי במה יתכפר עונו, אך שיהיו קלים מעט מעט. ועונש השני בדרך נקמה עד כלותו כמו עונשי מצרים שהכביד עוד את לבם למען עשות בהם נקם. וזהו והיה עקב תשמעון וגו' כל חולי אשר שם ה' לטובתם קודם ששמעו יסיר ה' ויסתפק במיעוט עונש לכפר עוונם, אבל המדוי אשר הכה את מצרים הרעים, היינו בדרך נקמה לכלותם, זה לא יתחיל להשים כלל".

⁹ "והלא כתוב בתורה ועבדום וענו אותם הרי גזר על המצריים לעשות רע, ... ולא הודיעו הבורא אלא מנהגו של עולם הא למה זה דומה לאומר העם הזה יהיה בהן צדיקים ורשעים לא מפני זה יאמר הרשע כבר נגזר עליו שיהיה רשע ... וכן המצריים כל אחד ואחד מאותן המצריים והמרעים לישראל אילו לא רצה להרע להם הרשות בידו שלא גזר על איש ידוע אלא הודיעו שסוף זרעו עתיד להשתעבד בארץ לא להם וכבר אמרנו שאין כח באדם לידע היאך ידע הקב"ה דברים העתידין להיות".

¹⁰ ראה ברמז הקודם בענין הפיסוק.